ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420304115
AA43-0509-17/22

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 30.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Zariņa,
tiesnese U.Mihailova un tiesnesis V.Poķis

piedaloties pieteicējai /pers. A/ un atbildētājas Rīgas pašvaldības pusē pieaicinātās iestādes Rīgas domes Labklājības departamenta pārstāvei Valentīnai Vanagai,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirts pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsts par laiku no 2015.gada 1.jūlija līdz 2015.gada 30.septembrim, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 9.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas Sociālajā dienestā 2015.gada 2.jūlijā saņemts pieteicējas /pers. A/ iesniegums, kurā lūgts piešķirt dzīvokļa pabalstu un pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai.

Ar Rīgas Sociālā dienesta 2015.gada 31.jūlija lēmumu Nr.RSD?15?8447?ap atteikts izmaksāt pieteicējai pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalstu par laiku no 2015.gada 1.jūlija līdz 30.septembrim, pamatojoties uz Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumu Nr.550 „Kārtība, kādā aprēķināms, piešķirams, izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un slēdzama vienošanās par līdzdarbību" (turpmāk – noteikumi Nr.550) 10.punktu un Rīgas domes 2013.gada 15.janvāra saistošo noteikumu Nr.202 „Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par trūcīgu vai maznodrošinātu un sociālajiem pabalstiem Rīgas pilsētas pašvaldībā" (turpmāk – saistošie noteikumi Nr.202) 25.5.apakšpunktu, jo pieteicēja atteicās noslēgt līgumu par līdzdarbību algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos.

Pieteicēja lēmumu apstrīdēja.

[2] Ar Rīgas domes Labklājības departamenta 2015.gada 2.septembra lēmumu Nr.DL-15-397-ap sākotnējais lēmums atstāts negrozīts. Lēmumā norādīts tālāk minētais.

[2.1] Nodarbinātības valsts aģentūra 2010.gada 28.septembrī pieteicējai piešķīra bezdarbnieka statusu. Pieteicēja uzskatāma par ilgstošu bezdarbnieci darbspējīgā vecumā. Rīgas Sociālais dienests pieteicējai piešķīra trūcīgas personas statusu no 2015.gada 1.jūlija līdz 30.septembrim.

[2.2] Saskaņā ar noteikumu Nr.550 10.punktu un saistošo noteikumu Nr.202 25.5.apakšpunktu, lai pieteicēja varētu saņemt aprēķināto pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalstu, pieteicējai ar Rīgas Sociālo dienestu bija jānoslēdz vienošanās par pieteicējas līdzdarbības pienākumiem pieteicējas sociālās situācijas uzlabošanā. Pieteicēja nepamatoti atteicās to darīt.

[2.3] Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37.panta otrās daļas 1.punktu ir pamats atteikt piešķirt pieteicējai abus pabalstus. Rīgas domes Labklājības departamenta un Rīgas Sociālā dienesta rīcībā nav informācijas par to, ka pieteicējai ir prognozējama invaliditāte vai iestājies kāds cits attaisnojošs iemesls, lai atteiktos pildīt līdzdarbības pienākumus.

[2.4] Nodarbinātību veicinošie pasākumi tiek organizēti, lai palīdzētu bezdarbniekiem izprast darba tirgus prasības, veicinātu bezdarbnieku iekļaušanos sabiedrībā un iekārtošanos pastāvīgā darbā. Piedāvātā samaksa nav pretrunā Latvijas Republikas Satversmei (turpmāk – Satversme).

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2015.gada 30.septembrī saņemts pieteicējas pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru pieteicējai tiktu piešķirts pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsts. Pieteikumā norādīts, ka Rīgas Sociālajam dienestam ar pieteicēju bija jāslēdz darba līgums, kas nodrošinātu

Satversmei atbilstošu atalgojumu, proti, 360 *euro*, pieteicēja nevarēja pildīt sabiedriskos darbus veselības stāvokļa dēļ, turklāt viņa jau piedalījās Nodarbinātības valsts aģentūras programmā.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 9.maija spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts. Spriedumā norādīti tālāk minētie apsvērumi.

[4.1] Saskaņā ar noteikumu Nr.550 10., 11.punktu, saistošo noteikumu Nr.202 25.5.apakšpunktu, lai pieteicēja varētu saņemt strīdus pabalstus, pieteicējai ir pienākums noslēgt vienošanos, kurā atrunāti pieteicējas līdzdarbības pienākumi pieteicējas sociālās situācijas uzlabošanā. Ja persona atsakās slēgt ar sociālo darbinieku vienošanos par līdzdarbību vai nepilda noslēgto vienošanos par līdzdarbību, sociālos pabalstus nepiešķir.

[4.2] Pieteicēja atbilst tai personu grupai, kurai var tikt noteikts līdzdarbības pienākums iesaistīties pagaidu algotajos darbos. Vienošanās paredzētais pienākums ir tiesisks. Atbildētāja pamatoti atteica piešķirt pieteicējai pabalstus.

[4.3] Samaksai par algotajiem darbiem nav jābūt valstī noteiktās minimālās darba samaksas apmērā.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2016.gada 9.maija spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka pieteicēja nevarēja piedalīties algotajos pagaidu sabiedriskajos darbos, jo viņa piedalījās Nodarbinātības valsts aģentūras programmā, to neļāva arī viņas veselības stāvoklis (invaliditāte), piedāvātā samaksa nebija atbilstoša.

[6] Rīgas domes Labklājības departaments paskaidrojumā norāda, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un ir noraidāma.

[7] Tiesas sēdē pieteicēja apelācijas sūdzību uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata. Atbildētājas pārstāve apelācijas sūdzību neatzina.

Motīvu daļa

[8] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku argumentiem, atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība nav pamatota un pieteikums ir noraidāms.

[9] Saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 7.panta 1.punktu klienta pienākums ir aktīvi iesaistīties savas problēmas risināšanā, pildot līdzdarbības pienākumus, tajā skaitā piedaloties sociālās rehabilitācijas pasākumos darba un sociālo prasmju saglabāšanai, atjaunošanai un apgūšanai.

Atbilstoši minētā likuma 12.panta ceturtās daļas 1. un 2.punktam sociālajam dienestam ir tiesības tos darbspējīgos klientus, kuri saņem sociālo palīdzību vismaz trīs mēnešus pēc kārtas, iesaistīt darba un sociālo prasmju saglabāšanas, atjaunošanas un apgūšanas pasākumos, kas rada labumu sabiedrībai un neaizvieto pašvaldības funkciju veicējus, kā arī darbos pašvaldības teritorijā, slēdzot darba līgumu uz noteiktu laiku ar darbspējīgu klientu.

Tādējādi no likuma izriet sociālā dienesta tiesības un klienta pienākums iesaistīties darba un sociālo prasmju saglabāšanas, atjaunošanas un apgūšanas pasākumos bez atlīdzības, kā arī algotos pagaidu sabiedriskajos darbos pašvaldības teritorijā.

[10] No lietas dalībnieku tiesas sēdē norādītā izriet, ka pieteicēja ilgstoši (no 2010.gada) ir bezdarbniece, gan pirms, gan pēc strīdus perioda viņa ir slēgusi līgumus par līdzdarbību. Pašvaldība bija tiesīga iesaistīt pieteicēju algotos pagaidu sabiedriskajos darbos, jo pieteicēja ilgstoši bija bezdarbniece darbspējīgā vecumā.

[11] Noteikumu Nr.550 10.punkts paredz, ka sociālais dienests noslēdz vienošanos par līdzdarbību ar katru pilngadīgo pabalsta saņēmēju, vienojoties par pasākumiem pabalsta saņēmēja un viņa ģimenes sociālās situācijas uzlabošanai. Vienošanos var neslēgt ar pensionāriem un personām ar invaliditāti, kā arī ar jauniešiem līdz 20 gadu vecumam, ja tie iegūst vispārējo vidējo izglītību vai vidējo profesionālo izglītību dienas nodaļā.

Saistošo noteikumu Nr.202 25.5.apakšpunkts noteic, ka pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalstu klientam nepiešķir, ja persona darbspējīgā vecumā atsakās slēgt ar sociālo darbinieku vienošanos par līdzdarbību, nepilda noslēgtās vienošanās par līdzdarbību noteiktos pienākumus.

Kā tas izriet no atbildētājas paskaidrojumiem pievienotā vienošanās projekta, kā arī pieteicējas apelācijas instances tiesas sēdē apstiprinātā, konkrētajā gadījumā pieteicēja nenoslēdza vienošanos par līdzdarbību, jo viņa nepiekrita tajā iekļautajam 3. un 4.punktam par pienākumu iesaistīties algotajos darbos (*lietas 32.lapa, 69.lapas otrā puse*). Arī no atbildētājas puses vienošanās netika parakstīta. Ievērojot, ka pieteicēja nenoslēdza vienošanos par līdzdarbību, pašvaldība pamatoti nepiešķīra dzīvokļa pabalstu un pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai.

[12] Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 37.panta pirmā daļa noteic, ka personas, kurām ir invaliditātes pensija, vecuma pensija vai kuras ir valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmējas ir tiesīgas nereģistrēties Nodarbinātības valsts aģentūrā un nepildīt piedāvātos darbus.

Pieteicējas norāde par nespēju iesaistīties algotajos darbos veselības stāvokļa dēļ nav pamatota. Lēmums par

invaliditātes piešķiršanu pieteicējai pieņemts tikai 2016.gada 7.aprīlī, neaptverot strīdus periodu (*lietas 54.lapa*).

[13] Pieteicēja nepamatoti norāda, ka viņai attaisnojošu iemeslu dēļ nebija iespēja iesaistīties algotajos darbos. Pieteicējas iesniegtie dokumenti liecina, ka pieteicēja bija iesaistīta nodarbinātības pasākumos 2015.gada jūnijā un jūlijā. Pienākums iesaistīties algotajos darbos bija jāizpilda līdz 2015.gada 30.septembrim (*lietas 32., 53.lapa*). Vienīgais nodarbinātības pasākums pēc 2015.gada 14.jūlija, kad pieteicēja atteicās parakstīt vienošanos par līdzdarbību, bija tikai 2015.gada 21.jūlijā. Tātad nodarbinātības pasākumi neliedza pieteicējai veikt algotus pagaidu sabiedriskos darbus. Pieteicēja tiesas sēdē norādīja, ka viņai bija izsniegta slimības lapa arī par strīdus periodu (*lietas 70.lapa*). Minētais apgalvojums nav guvis apstiprinājumu. Pieteicēja nav iesniegusi pierādījumus par to. No tiesas sēdē norādītā izriet, ka slimības lapas pieteicēja ir ieguvusi pēc strīdus perioda, lai iegūtu invaliditāti. Arī norādes uz vienošanās projekta par līdzdarbību liecina, ka vienīgais iemesls atteikumam bija piedāvātās samaksas apmērs, bet ne pieteicējas veselības stāvoklis.

[14] Pieteicēja nepamatoti norāda, ka algotie sabiedriskie darbi ir pielīdzināmi piespiedu darbam un ka tajos paredzētā samaksa būtu sasaistāma ar minimālo darba algu.

Ar likumu pamatotais līdzdarbības pienākums iesaistīties algotos pagaidu sabiedriskajos darbos, lai izmantotu tiesības uz sociālās palīdzības piešķiršanu, nevar tikt uzskatīts par piespiedu darbu Satversmes 106.panta izpratnē. Personai ir iespēja atteikties no iesaistīšanās šāda līdzdarbības pienākuma pildīšanā. Savukārt sociālās palīdzības saņemšana var tikt saistīta tikai ar konkrētas personas piekrišanu, vienlaikus pārliecinoties par personas attieksmi (rīcību) pret tiesību normu ievērošanu. Turklāt ne no Darba likuma, ne attiecīgajiem Ministru kabineta noteikumiem par minimālo mēneša darba algu neizriet, ka valstij būtu pienākums vispārējās darba tiesiskajās attiecībās noteiktās tiesības un sociālās garantijas attiecināt arī uz citiem gadījumiem, kad persona pret atlīdzību veic kādu darbu (pakalpojumu, līdzdarbības pienākumu). Satversmes 107.pants neparedz likumdevēja pienākumu noteikt vienādu minimālo darba samaksu pilnīgi visiem nodarbinātajiem (*sal., Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 18.februāra sprieduma lietā Nr.A420544612 15.punktu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2015.gada 15.maija rīcības sēdes lēmums lietā Nr.SKA-754/2015*).

[15] Ievērojot minētos apsvērumus, pārsūdzētais lēmums atzīstams par tiesisku. Pirmās instances tiesas spriedums kopumā atzīstams par tiesisku.

[16] Pieteicēja bija atbrīvota no valsts nodevas samaksas. Tā kā pieteikums ir iesniegts par pabalstu piešķiršanu, pieteicējai saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta piekto daļu nav uzliekams pienākums samaksāt valsts nodevu, lai arī pieteikumu ir pamats noraidīt.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 254.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

Noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru /pers. A/ tiktu piešķirts pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsts par laiku no 2015.gada 1.jūlija līdz 2015.gada 30.septembrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja A.Zariņa

Tiesnese U.Mihailova

Tiesnesis V.Poķis